

Les restes del franquisme al Pallars

Quants símbols de la dictadura encara es poden veure pels nostres carrers? Fem un recompte dels vestigis franquistes que romanen a les nostres comarques

Una àguila franquista gravada en una de les campanes de l'església de Sort | Memorial Democràtic

[despiece] Amb el nou curs ja en marxa, a **Pallars Digital** estrenem una nova secció mensual de **reportatges**. **Aixaldes** vol ser l'altaveu de la **història**, la **cultura**, les **tradicions** i el **patrimoni** del Pallars. Tenim molt clar cap on hem d'anar i quin és el camí a recórrer, però és tant o més important no perdre els nostres **orígens**. Amb aquest esperit neix la nova secció, que pretén ser un digne reflex de tot allò que ens defineix.

Després de fer un repàs a la premsa pallaresa que ens ha precedit en la primera entrega, aquest **octubre** ens endinsem en el terreny de la **memòria històrica**. Aprofitant el 85è aniversari de l'esclat de la **Guerra Civil**, conflicte que va desembocar en l'inici de la dictadura franquista i el final de les llibertats, hem volgut fer un recompte dels **símbols** d'aquella dictadura que encara romanen a les nostres terres.[/despiece]

Tot i el "final" del **règim franquista**, avui en dia encara queden restes d'aquell infame període històric en molts racons públics del país. Arran de la **Llei de Memòria Històrica de l'any 2007**, molts dels símbols del franquisme van anar desapareixent, però d'altres continuen presents als carrers de pobles i ciutats.

Tot i que la seva presència hi és més aviat testimonial, segons el **cens de simbologia franquista de Memorial Democràtic**, al **Pallars** encara hi ha **nou símbols** d'aquest tipus. Tot i que la majoria d'ells estan o bé mig esborrats o bé ja han estat reinterpretats, us en detallem la ubicació, la tipologia i la història de cadascun.

1. Rambla Doctor Pearson (Tremp)

El primer símbol o inscripció franquista al Pallars es troba al final de la rambla Doctor Pearson de Tremp, concretament al número 36. Malgrat que resulta difícil distingir-la -al estar parcialment esborrada- en aquest grafit pintat en negre al voltant de 1939 s'hi poden llegir les paraules "ESPAÑA UNA! GRANDE! LIBRE!".

Es tracta d'un dels lemes més recurrents del franquisme: "UNA" fa referència a que Espanya és indivisible; "GRANDE" remet al passat imperial del país; i "LIBRE" al·ludeix al rebuig d'influències estrangeres, que durant el franquisme s'associaven a l'anomenada aliança "Judeo-Maçònica-Comunista-Internacional", una espècie de complot exterior que segons els dirigents franquistes volia tombar el règim.

2. Carrer del Forn (Tremp)

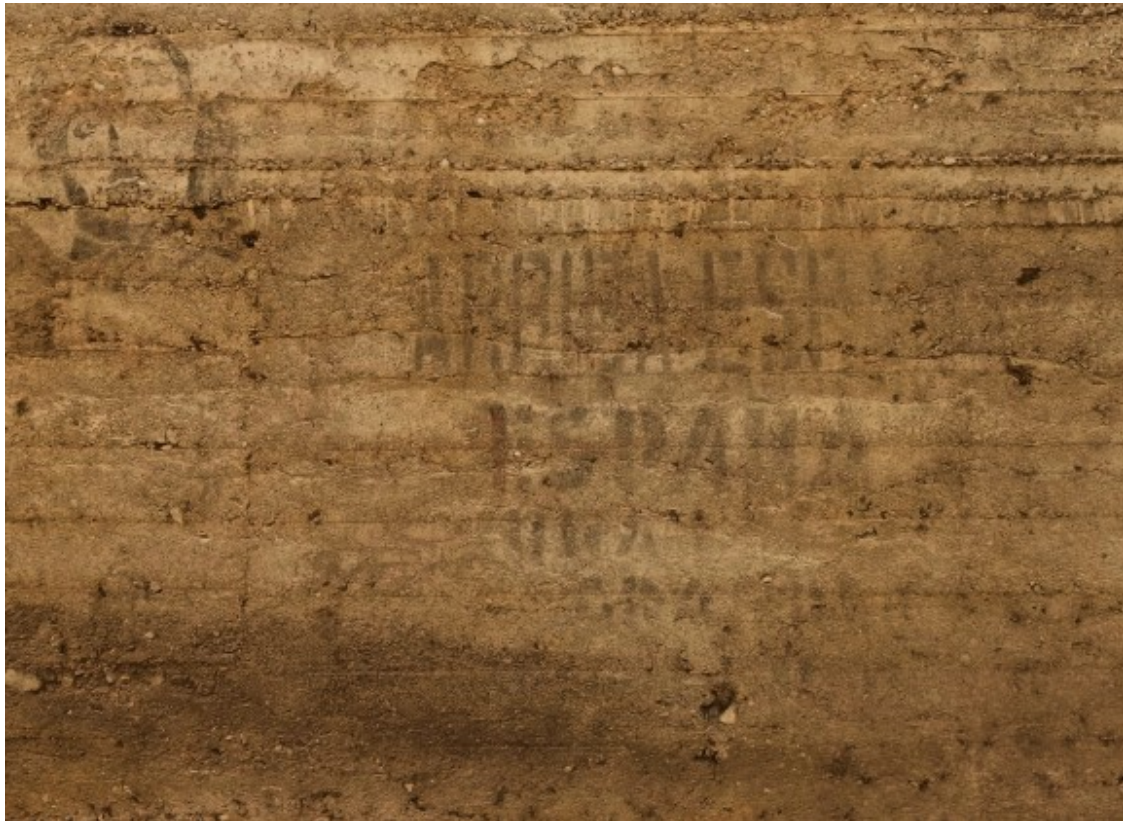
I a la paret del carrer del Forn de Tremp, al número 21, també s'hi pot llegir -parcialment- un altre lema propi del franquisme: "ARRIBA ESPAÑA". Un crit provinent de les files de Falange Espanyola i que durant la Guerra Civil va ser salutació obligatòria per a tots els integrants del bàndol sublevat. De la mateixa manera que el grafit anterior, aquest també devia ser fet al voltant de 1939, any de la "victòria".

[intext1]

3.AVINGUDA Alcalde Altisent (Trem)

I encara a Trem ens trobem amb una altra inscripció que combina els dos lemes anteriors. A més, en aquesta de la farinera Altisent també hi trobem una efígie, és a dir, la cara del general Franco, que arran de la victòria franquista esdevindria el *Caudillo* i dictador fins la seva mort l'any 1975. Aquest tipus de símbol era un dels més recurrents, i estaven pintants en diverses parets i façanes. Sovint, també anaven acompanyades d'una altra efígie, la de José Antonio Primo de Rivera, fundador de la Falange i afusellat l'any 1936. D'aquest tipus, però, ja no se'n conserva cap al Pallars.

4. Cementiri de Tremp

I arribem al darrer símbol documentat a la capital del Pallars Jussà. En aquest cas és un monument als "caídos", situat al cementiri de la ciutat. Aquest, però, és un símbol que ha estat modificat, reinterpretat i senyalitzat. És a dir, que la parafernàlia franquista ha estat esborrada: la placa actual, per exemple, ja no resa les paraules "CAIDOS POR DIOS Y POR ESPAÑA", com sí que ho feia l'original.

La nova inscripció és un simple homenatge a diverses persones que van ser afusellades i enterrades allà durant la Guerra Civil. A la placa hi diu: "Aquí reposen: Mn. Josep Antoni Senuy Sullà, Mn. Jacint Llimiñana Fontova, Mn. Jaume Llimiñana Monsó, Mn. Josep Monsó Lledós, Mn. Pere Rosell Colomé, Enric Aguilar Amat Banús, Josep Ricart de Gayola, Josep Faneca Tarragona, Ramon Aites Rosell".

5.AVINGUDA Verdaguer (La Pobla de Segur)

Pugem Noguera Pallaresa amunt i anem cap a la Pobla de Segur, on dos dels tres símbols que encara hi queden ja han estat mig esborrats durant els darrers anys. Per una banda, tal com es pot veure a la primera fotografia, una efígie de Francisco Franco ha sigut completament rascada, en aquest cas pels propietaris de l'edifici.

I al mateix edifici hi havia -tot i que encara hi queden restes- una pintada que representava el jou i les fletxes, emblema de Falange Espanyola, i que va esdevenir un símbol propi del règim franquista. De la mateixa manera que en el cas anterior, aquest també va ser retirat pels propietaris de l'immoble. Tots dos grafits van ser fets també cap a l'any 1939.

6. Cementiri de la Pobla

Al cementiri de la Pobla de Segur hi trobem un altre símbol que també ha estat reinterpretat. En aquest cas es tracta d'una placa que recorda els 10 capellans que van ser afusellats al Pallars entre l'agost i el setembre de 1936. Hi figuren els seus noms i cognoms, així com el càrrec sacerdotal que exercien en el moment de la seva mort.

A més, s'hi pot llegir la inscripció "A.M.D.G." (*Ad maiorem Dei gloriam*) i les paraules "Aquí descansan, esperando la resurrección, los restos mortales de diez sacerdotes de la Santa Madre Iglesia que por Cristo y su fe gustosamente derramaron su sangre". La placa, instal·lada el 29 de setembre de 1941, es troba en una capella del cementiri de la Pobla, actualment tancada al públic.

[intext2]

7 i 8. Montardit de Baix

Seguim pujant i arribem al Pallars Sobirà, concretament al poble de Montardit de Baix. Aquí hi trobem dos símbols franquistes. Un és una nova efígie de Franco, pintada en color blau a la paret d'una borda a la sortida del poble, i que es troba parcialment esborrada.

Per altra banda, a la façana de les antigues escoles del poble s'hi pot observar un conjunt de grafitis que representen dos jous amb les fletxes falangistes, així com una altra efígie del general Franco i una de José Antonio Primo de Rivera, fundador de Falange Espanyola i afusellat l'any 1936.

9. Església de Sort

I acabem aquest recull de simbologia franquista amb un vestigi que segurament poca gent coneix. Es tracta de les campanes de l'església de Sant Feliu de Sort, que tenen gravades un altre dels símbols importants del règim: l'àguila de Sant Joan. Es tracta d'un escut propi dels Reis Catòlics i que va ser adoptat pel règim, que el va col·locar al mig de la bandera oficial de l'estat.

Saps si hi ha més símbols franquistes al Pallars? Si és així, envia'ns l'ubicació i una foto a participacio@pallarsdigital.cat

[despiece] **Col·labora!**

Aquest **article** ha estat redactat gràcies a la **recerca**, el **treball** i l'**esforç** de periodistes. Si values la nostra feina, ara pots **donar suport al projecte**:

[/despiece]

[superfillagràtema]1498[/superfillagràtema]